

Sygn. akt I ACa 406/09

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 18 września 2009 r.

Sąd Apelacyjny w Katowicach I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Rafał Dzyr (sprawozdawca)
Sędziowie:	SA Barbara Owczarek SA Joanna Kurpierz
Protokolant:	Iwona Posyniak

po rozpoznaniu w dniu 10 września 2009 r. w Katowicach

na rozprawie

sprawy z powództwa(...) Funduszu (...) w W.

przeciwko T. P. i K. P.

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanych

od wyroku Sądu Okręgowego Bielsku-Białej

z dnia 25 marca 2009 r. sygn. akt I C 370/08

1. zmienia zaskarżony wyrok w ten sposób, że:

- uchyla nakaz zapłaty w postępowaniu nakazowym Sądu Okręgowego w Bielsku-Białej z dnia 1 sierpnia 2008 r. sygn. akt I Nc 35/08 i nakaz zapłaty w postępowaniu nakazowym Sądu Okręgowego w Bielsku-Białej z dnia 29 września 2008 r. sygn. akt I Nc 42/08,
- oddala powództwo,
- zasądza od powoda na rzecz pozwanych kwotę 7217 (siedem tysięcy dwieście siedemnaście) zł tytułem zwrotu kosztów procesu,
- nakazuje pobrać od powoda na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Bielsku-Białej kwotę 16875 (szesnaście tysięcy osiemset siedemdziesiąt pięć) zł tytułem trzech czwartych opłaty stosunkowej od zarzutów, od której pozwani zostali zwolnieni;

2. zasądza od powoda na rzecz pozwanych kwotę 5400 (pięć tysięcy czterysta) zł tytułem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego;

3. nakazuje pobrać od powoda na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Bielsku-Białej kwotę 22500 (dwadzieścia dwa tysiące pięćset) zł tytułem opłaty od apelacji, od której pozwani zostali zwolnieni.

Sygn. akt I ACa 406/09

UZASADNIENIE

Powód wniósł o zasądzenie solidarnie od pozwanych 450000 zł z ustawowymi odsetkami od dnia wytoczenia powództwa oraz zasądzenie kosztów postępowania. Ponadto wniósł o rozpoznanie sprawy w postępowaniu nakazowym. Powód wskazał, że na podstawie umowy przelewu z dnia 30.10.2007 r. nabył wierzytelność przysługującą Bankowi (...) S.A. w W. z tytułu niespłaconego kredytu, zaciągniętego przez pozwanego i poręczonego przez pozwaną.

Sąd Okręgowy w Bielsku-Białej wydał w dniu 1 sierpnia 2008 r. nakaz zapłaty w postępowaniu nakazowym sygn. akt I Nc 35/08, w którym nakazał pozwanemu T. P., aby zapłacił powodowi kwotę 450000 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 18 lipca 2008 r. wraz z kosztami postępowania w kwocie 12842 zł.

Sąd Okręgowy w Bielsku-Białej dnia 29 września 2008 r. wydał nakaz zapłaty w postępowaniu nakazowym sygn. akt I Nc 42/08, w którym nakazał pozwanej K. P., aby zapłaciła powodowi kwotę 450000 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 18 lipca 2008 r. i kosztami postępowania w kwocie 12842 zł z zastrzeżeniem, że odpowiedzialność pozwanej była solidarna z odpowiedzialnością pozwanego T. P., wynikającą z zobowiązania objętego nakazem zapłaty z dnia 1 sierpnia 2008 r.

Pozwani w zarzutach wnieśli o uchylenie nakazu zapłaty i odrzucenie pozwu ewentualnie oddalenie powództwa oraz zasądzenie kosztów postępowania.

Pozwani podnieśli zarzut naruszenia art. 199 § 1 pkt 1 k.p.c., oparty na twierdzeniu, że bankowy tytuł egzekucyjny wystawiony przez (...) S.A. przeciwko pozwanym może zostać zaopatrzony w sądową klauzulę wykonalności na rzecz powoda na podstawie art. 788 k.p.c., co miałyby wskazywać na niedopuszczalność drogi sądowej. Pozwani podnieśli zarzut braku legitymacji czynnej twierząc, że (...) S.A. nie mógł dokonać przelewu bez zgody pozwanego. Pozwani powołali się również na naruszenie przez (...) S.A. zasad współżycia społecznego, a w szczególności zasady lojalności, która powinna łączyć bank z długoletnim klientem.

Powód wniósł o utrzymanie nakazu zapłaty w mocy i zasądzenie od pozwanych na rzecz powoda dalszych kosztów postępowania wg norm przepisanych.

Sąd Okręgowy w Bielsku-Białej wyrokiem z dnia 25 marca 2009 r. sygn. akt I C 370/08 utrzymał w całości obydwa nakazy zapłaty.

Sąd pierwszej instancji ustalił, że pozwany prowadził działalność gospodarczą w M.. 16.03.2001 r. zawarł z (...) S.A. w W. Oddziałem w B. umowę kredytu w rachunku bieżącym o nr (...). Na podstawie umowy pozwany otrzymał sumę 400000 zł, którą zobowiązany był zwrócić do dnia 15.03.2002 r. Spłata kredytu została zabezpieczona hipoteką na nieruchomości objętej księgą wieczystą kw. nr (...) oraz poręczeniem małżonki pozwanego – K. P.. W latach 1999 i 2000 r. pozwany otrzymał od tego Banku kredyty na analogicznych zasadach w kwotach 200000 zł i 300000 zł. W marcu 2002 r. pozwany wystąpił z kolejnym wnioskiem o udzieleniu kredytu na okres jednego roku. Z uwagi na brak zdolności kredytowej (...) S.A. odmówił udzielenia nowego kredytu. Poinformował o tym pozwanego po upływie dwóch miesięcy od daty spłaty kredytu zaciągniętego w 2001 r. Odmowa związana była z pogorszeniem sytuacji gospodarczej pozwanego po powodzi w 2000 r., która zerwała most na S. i zniszczyła drogę dojazdową do przedsiębiorstwa pozwanego. Pozwany został zmuszony w tym czasie do zlecenia

produkcji innym przedsiębiorcom. (...) S.A. w dniu 11.09.2003 r. wystawił przeciwko pozwanym bankowy tytuł egzekucyjny nr (...), który Sąd Rejonowy w Żywcu postanowieniem z dnia 10 października 2003 r. sygn. akt I Co 1663/03 zaopatrzył w klauzulę wykonalności. Na wniosek (...) S.A. Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym w Żywcu wszczął postępowanie egzekucyjne. Postanowieniem z dnia 2.06.2008 r. Komornik umorzył postępowanie egzekucyjne i zwrócił (...) S.A. bankowy tytuł egzekucyjny, stwierdzając że następca prawny Banku nie dostarczył tytułu wykonawczego zaopatrzonego w klauzulę wykonalności na jego rzecz. Następcą tym był powód, który dnia 30.07.2007 r. zawarł z (...) S.A. umowę przelewu pakietu wierzytelności, w tym wierzytelności wobec pozwanych. Umowa przelewu została zawarta bez zgody dłużników. Powód wezwał pozwanych do zapłaty kwoty 840772,07 zł w terminie do 8.07.2008 r. Pozwani nie zastosowali się do wezwania. Zadłużenie pozwanych wynikające z ksiąg powoda wyniosło w dniu 8.07.2008 r. - 842536,70 zł, w tym należność główna – 373385,04 zł, odsetki – 467429,47 zł, koszty - 1722,19 zł. Pozwany T. P. pozwał (...) S.A., domagając się zasądzenia kwoty 842385,04 zł tytułem odszkodowania za nienależyte wykonanie umowy kredytowej z 16.03.2001 r. Sąd Okręgowy w Bielsku-Białej wyrokiem z dnia 30.12.2008 r. sygn. akt V GC 82/08 oddalił powództwo jako przedawnione i bezzasadne.

Sąd Okręgowy zważył, że droga sądowa była w niniejszej sprawie dopuszczalna. Powód był także legitymowany czynnie. Wprawdzie zasadą jest, że na mocy art. 92c ust. 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Prawo bankowe (Dz. U. z 2000 r. Nr 72, poz. 665) przelew wierzytelności banku na fundusz (...) wymaga uzyskania przez bank zgody dłużnika banku, będącego stroną czynności dokonanej z bankiem, jak również zgody dłużnika z tytułu zabezpieczenia wierzytelności banku wynikającej z dokonanej czynności oraz złożenia przez dłużnika oświadczenia o poddaniu się egzekucji na rzecz funduszu (...), który nabędzie wierzytelność. Zgoda i oświadczenie powinny być wyrażone na piśmie pod rygorem nieważności. Jednakże zgodnie z art. 326 ust. 1 ustawy z dnia 27 maja 2004 r. o funduszach inwestycyjnych (Dz. U. Nr 146, poz. 1546 ze zm.) do przelewu wierzytelności banku na fundusz (...)z tytułu umów zawartych przed wejściem w życie tej ustawy (tj. przed dniem 1.07.2004 r.) stosuje się art. 92a -92c Prawa bankowego z zastrzeżeniem zawartym w art. 326 ust. 2-4 ustawy o funduszach inwestycyjnych. Art. 326 ust. 2 ustawy o funduszach inwestycyjnych wprowadził zwolnienie banku od wymogu uzyskania zgody dłużnika banku na przelew wierzytelności z tytułu umów kredytu w przypadku niedotrzymania przez kredytobiorcę warunków udzielenia kredytu określonych w umowie. Ponieważ pozwany nie spłacając kredytu nie dotrzymał tym samym warunków udzielenia tego kredytu, (...) S.A. stał się uprawniony do przelania wierzytelności bez wymogu uzyskiwania zgody pozwanych. Sąd Okręgowy uznał, że odmowa zawarcia nowej umowy kredytowej nie mogła zostać potraktowana w kategoriach naruszenia zasad współżycia społecznego.

Pozwani w apelacji wnieśli o zmianę zaskarżonego wyroku przez odrzucenie pozwu ewentualnie oddalenie powództwa lub o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu do ponownego rozpoznania oraz o zasądzenie kosztów postępowania apelacyjnego. Zarzuty apelacyjne były tożsame z тезami zawartymi w zarzutach od nakazów zapłaty w postępowaniu nakazowym i sprowadzały się do twierdzeń, że Sąd Okręgowy naruszył przepisy prawa procesowego: art. 199 § 1 k.p.c. w związku z art. 788 k.p.c. i art. 194 ustawy o funduszach inwestycyjnych oraz naruszył prawo materialne: art. 326 ust. 2 ustawy o funduszach inwestycyjnych przez błędną wykładnię i art. 5 k.c.

Powód wniósł o oddalenie apelacji, zasądzenie od pozwanych solidarnie na rzecz powoda kosztów postępowania apelacyjnego wg norm przepisanych i rozpoznanie sprawy pod nieobecność powoda.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja zasługiwała na uwzględnienie.

Ustalenia poczynione przez Sąd Okręgowy Sąd Apelacyjny przyjął za własne. Dodatkowo Sąd drugiej instancji ustalił, że Sąd Apelacyjny w Katowicach wyrokiem z dnia 28 maja 2009 r. sygn. akt V ACa 173/09 oddalił apelację T. P. od wyroku Sądu Okręgowego Bielsku-Białej z dnia 30 grudnia 2008 r. sygn. akt V GC 82/08 wydanego w sprawie o odszkodowanie. Ponadto ustalił, że pozwani nie złożyli na piśmie oświadczenia

o poddaniu się egzekucji na rzecz powodowego Funduszu (...).

Zarzut niedopuszczalności drogi sądowej nie mógł zostać podzielony. Sprawa, w której cesjonariusz zażądał zobowiązania dłużników do zapłacenia świadczenia pieniężnego, wynikającego z umowy kredytowej i poręczenia cywilnoprawnego, jest sprawą cywilną w rozumieniu art. 1 k.p.c., a do jej rozpoznania jest powołany sąd powszechny (art. 2 § 1 k.p.c.). Istnienie bankowego tytułu egzekucyjnego wystawionego przez (...) S.A. i zaopatrzonego w klauzulę wykonalności na rzecz tego Banku nie sprawia, że niniejsza sprawa nie może zostać zakwalifikowana jako sprawa cywilna, a sąd powszechny nie jest legitymowany do jej rozstrzygnięcia. Bez względu na to, czy istniejące uregulowania pozwalałyby powodowemu Funduszowi (...) na domaganie się nadania bankowemu tytułowi egzekucyjnemu sądowej klauzuli wykonalności w oparciu o art. 788 § 1 k.p.c., czy też z uwagi na specyfikę tego tytułu byłoby to wykluczone, nie można byłoby odmówić powodowi rozpoznania jego roszczenia w trybie procesu przed sądem cywilnym. Na marginesie należało jedynie zaznaczyć, że Sąd Apelacyjny podziela stanowisko Sądu Najwyższego przedstawione w uchwale z dnia 2 kwietnia 2004 r. III CZP 9/04 (OSNC z 2005 r. nr 6, poz. 98).

Pozwani podnieśli zarzut braku legitymacji czynnej powoda w związku z brakiem skuteczności przelewu. Wprawdzie przytoczona przez nich argumentacja prawna była nieprzekonywująca, a w zakresie interpretacji sformułowania „niedotrzymanie przez kredytobiorcę warunków udzielenia kredytu, określonych w umowie” należało podzielić sposób rozumienia tego zapisu przedstawiony przez powoda i Sąd Okręgowy, to jednak zdaniem Sądu Apelacyjnego przy zawieraniu umowy przelewu doszło do naruszenia praw materialnego. Naruszenie o takim charakterze zobowiązuje zaś Sąd odwoławczy do jego zbadania bez względu na to, czy zostanie ono w sposób wyraźny wyeksponowane w apelacji. W świetle art. 92c ust. 1 prawa bankowego w związku z art. 326 § 1 i 2 ustawy o funduszach inwestycyjnych (...) S.A. był uprawniony do zawarcia z powodem umowy przelewu bez zgody pozwanych, ponieważ pozwani nie spłacili kredytu w terminie określonym

w warunkach udzielenia kredytu, spisanych w umowie kredytowej. Powołane w art. 326 ust. 2 ustawy o funduszach inwestycyjnych „warunki udzielenia kredytu, określone w umowie” to nic innego jak postanowienia umowy kredytowej. Jednakże wyjątkowy przepis tego artykułu nie zwolnił powodowego Funduszu (...) od obowiązku uzyskania od pozwanych oświadczenia o poddaniu się egzekucji na rzecz powoda. Tymczasem norma art. 92c ust. 1 Prawa bankowego zawiera wymóg uzyskania nie tylko zgody dłużnika na przelew, który to wymóg został wyłączony na mocy przepisu szczególnego art. 326 ust. 2 ustawy

o funduszach inwestycyjnych, lecz mówi również o wymogu złożenia przez dłużnika oświadczenia o poddaniu się egzekucji na rzecz funduszu (...). Pozwani zaprzeczyli, aby takie oświadczenie zostało przez nich złożone, a powód nigdy nie twierdził, że takimi oświadczeniami dysponuje. W związku z tym umowa przelewu z dnia 30.10.2007 r. jest dotknięta bezskutecznością zawieszoną. Można przyjąć, że w drodze analogii zastosowanie znajduje w tym przypadku art. 63 § 1 k.c. Zatem w razie złożenia przez pozwanych w przyszłości oświadczenia o poddaniu się egzekucji na rzecz powoda, umowa przelewu stanie się skuteczna, a powód uzyska legitymację czynną do odchodzenia wierzytelności objętej przelewem. Sąd Apelacyjny miał świadomość, że wymóg złożenia oświadczenia o poddaniu się egzekucji był związany z projektem wprowadzenia do obrotu prawnego nowego tytułu egzekucyjnego w postaci sekurytyzacyjnego tytułu egzekucyjnego, co ostatecznie nie nastąpiło. Pozostawienie w tej sytuacji zapisu o konieczności uzyskania oświadczenia dłużnika o poddaniu się egzekucji na rzecz funduszu (...) świadczy o niespójności przyjętych uregulowań prawnych. Zauważenie tej niespójności

i niekonsekwencji ustawodawcy nie zwalnia jednak Sądu od stosowania przepisu materialnoprawnego, którego brzmienie jest jednoznaczne. Przyjęcie odmiennego założenia prowadziłoby do wykładni contra legem. Takie samo stanowisko Sąd Apelacyjny w Katowicach zajął w wyroku z dnia 20 listopada 2008 r. sygn. akt I ACA 607/08. Nieprzedstawienie przez powoda oświadczeń pozwanych o poddaniu się egzekucji jest równoznaczne z niewykazaniem spełnienia wszystkich przesłanek skuteczności umowy przelewu. Powód nie posiada zatem legitymacji czynnej do występowania przeciwko pozwanym z żądaniem zaspokojenia wierzytelności (...) S.A. Konsekwencją tego stanowiska jest uchylene obu nakazów zapłaty i oddalenie powództwa na mocy art. art. 496 k.p.c.

Z uwagi na przyjęcie opisanego wyżej założenia, skutkującego uwzględnieniem apelacji, zbędnym było odnoszenie się do zarzutu naruszenia art. 5 k.c. O kosztach zastępstwa procesowego poniesionych przez pozwanych w pierwszej instancji orzeczono na mocy art. 98 § 1 i 3 k.p.c. zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik sprawy. Zgodnie z

art. 113 ust. 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz. U. Nr 167, poz. 1398 ze zm.) obciążono powoda obowiązkiem uiszczenia $\frac{3}{4}$ opłaty stosunkowej, należnej od zarzutów od nakazu zapłaty, wniesionych przez pozwanych, którzy zostali zwolnieni od obowiązku jej uiszczenia.

W tym stanie rzeczy należało na mocy art. 386 § 1 k.p.c.

W oparciu o art. 98 § 1 i 3 k.p.c. zasądzone od powoda na rzecz pozwanych zwrot kosztów zastępstwa procesowego za drugą instancję. O obowiązku uiszczenia opłaty sądowej od apelacji, od której pozwani zostali zwolnieni orzeczono na podstawie art. 113 ust. 1 u.k.s.c.